Tomas OSTRAUSKAS

TYRINĖJIMAI VARĖNĖS 2-OJOJE GYVENVIETĖJE 1999 M.

Varėnės 2-oji senovės gyvenvietė pradėta tyrinėti 1996 m. (plačiau žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 37–40). 1999 m. pratęsus Varėnės 2-osios gyvenvietės tyrinėjimus, buvo planuojama ištirti gyvenvietės pakraščius ir pabaigti tyrinėjimus. Tačiau tiek dėl gyvenvietės ploto, tiek ir dėl tankiai augančių medžių ši užduotis nebuvo įvykdyta. 1999 m. ištirtas 150,75 m^2 dydžio plotas. Buvo tyrinėjama 2 m pločio perkasomis (viena iš jų – 3 m pločio), suskirstytomis 1 m^2 dydžio kvadratais. Titnago dirbiniai, skaldytiniai, skeltės, keramikos fragmentai ir akmens dirbiniai buvo fiksuojami 2 koordinačių sistemoje, pasižymint sluoksnio dalį, kurioje jie rasti, nuoskalos kiekvienam kvadrato sluoksniui buvo renkamos atskirai. Be to, ištirtos 2 nedidelės kultūrinio sluoksnio salelės, 1997 m. paliktos ties augančių medžių kamienais.

ŠR ištirtojo gyvenvietės ploto dalyje buvo labai daug akmens rieduliukų. Jie atsirado šioje vietoje, matyt, dėl natūralių priežasčių ir galėjo būti panaudoti senovės gyventojų ūkinėje veikloje. Tačiau iki šiol neabejotinų žmogaus suformuotų konstrukcijų žymių atsekti nepavyko. Gyvenvietės R dalyje koncentravosi vėlyvuoju paleolitu datuotini radiniai. Jiems būdinga tiek dvigalių skaldytinių skeltėms, tiek ir vienagalių skaldytinių nuoskaloms skelti technikos. Todėl, manau, negalima atmesti minties, kad radiniai priklauso dviem nevienalaikėms vėlyvojo paleolito stovyklavietėms. Gyvenvietės centrinėje dalyje rasti gana negausūs radiniai daugiausia sietini su Janislavicų ir Virvelinės keramikos kultūromis.

P tirtojo ploto dalyje toliau atsidengė Brūkšniuotosios keramikos kultūros stulpinės konstrukcijos pastato (dalis jo buvo ištirta 1997 m.) stulpavietės, apdėtos akmens rieduliais. Šioje vietoje buvo Rusijos imperijos kazokų stovyklos įvažiavimas, todėl dalyje ploto kultūrinis sluoksnis sunaikintas. Vienoje iš kazokų iškastų duobių greta įvažiavimo buvo rastas beveik visas Brūkšniuotosios keramikos kultūros puodas, perlaidotas kazokų. Trūko tik šio puodo pakraštėlio.

Gyvenvietės ŠR ir P dalyse aptikta pavienių neolitinės Nemuno kultūros ankstyvojo neolito Dubičių etapo keramikos fragmentų.

Palyginti su 1996 ir 1997 m. ištirta gyvenvietės dalimi, 1999 m. tirtose perkasose kultūrinio sluoksnio intensyvumas buvo daug mažesnis. Tačiau ateityje reikėtų pabaigti tirti vėlyvojo paleolito radinių koncentraciją gyvenvietės R dalyje ir Brūkšniuotosios keramikos kultūros stulpinės konstrukcijos pastatą P gyvenvietės dalyje.

Tomas OSTRAUSKAS

Excavations in Varėnė settlement in 1999

The area of 150,75 m^2 was explored in the old Varėnė settlement 2 (Varėna district) in 1999. Paleolithic flint finds concentrated in part E of the settlement and part of post structure of Brushed Pottery culture in part S of the settlement were examined. Other scanty finds date to Janislavici culture of Late Mesolithic and Nemunas and Corded Ware culture of Early Neolithic.

Tomas OSTRAUSKAS

ARCHEOLOGINIŲ PAMINKLŲ ŽVALGYMAI VARĖNOS RAJONE 1998 M.

1998 m. LII Archeologijos skyriaus ekspedicija atliko archeologinius žvalgymus Varėnos rajone. Kaniavos sen. buvo iššvalgytas visas buvusio Dubos ežero krantų perimetras (Karaviškių, Margių ir Gribašos kaimų apylinkės), rasta nemažai naujų akmens amžiaus ir ankstyvojo metalų laikotarpio gyvenviečių. Katros upės Š krante, Paramėlio kaimo apylinkėse, nustatyta Paramėlio 1-osios senovės gyvenvietės saugotina teritorija. Marcinkonių sen. Kabelių kaimo apylinkėse iššvalgytos Š buvusio senojo Grūdos ežero pakrantės ir rastos 2 mezolito laikotarpio gyvenvietės.

Tyrinėjimus finansavo Mokslo ir studijų fondas pagal mokslo tiriamąją programą „Žmogaus ir gamtos santykiai nuo seniausių laikų iki Kristaus (X–I tūkst. pr. Kr.) Lietuvoje".